

CZELADNY (23) ai

czeladny (14), **czeladni** (3), czeladny a. czeladni (6); czeladny *ListRzeź*, *TarDuch*, *MurzNT*, *GliczKsiąż*, *BielKron*, *RejPos*, *RejPosRozpr*, *WerKaz* (2), *GostGosp* (3), *SkarKaz*; czeladny : czeladni *Mącz* (1 : 3).

e oraz a jasne.

sg m N czeladny (14). ◇ G czeladn(e)go (1). ◇ I czeladnym (1). ◇ f G czeladn(e)j (4). ◇ I czeladną (2). ◇ pl N m pers czeladni (1). subst czeladn(e) (1). ◇ G czeladnych (1). ◇ L czeladnych (1).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

Przymiotnik od „czeladź” (23) :

1. Odnoszący się do służby, sług, pacholców, domowników, ludzi z najbliższego otoczenia; *familiaris Calep*; *familiaricus*, *famularis Cn* (21) : *Calep* 407a; A łtrzedz tego áby nie v iedney Dworki brác do kuchniey máłto/ [...] ále y z tego y z owego folwárku: zwłáfczá dla rozchodow póspolitych czeládnych *GostGosp* 122.

Wyrażenia: »czeladny chleb« = *panis cibarius*, *panis secundarius*, *panis secundus Mącz*, *Cn*; *agelaus panis Calep*; *autopyrus*, *panis forensis*, *cum furfuribus*, *panis furnaceus*, *gregarius a. medius panis*, *panis sequens Cn* [szyk 4 : 1] (5); *Mącz* 52d, 275d, 378a, b; *Agelaus* [!] panis – Chlib gruby, albo czeladni. *Calep* 42a.

»czeladny dom« (1): W czeládnych domiech y w gościnnym złożeniu łkobli łtrzedz y podwoiu/ áby nie płowano *GostGosp* 22.

»gospodarz czeladny« (2): *GliczKsiąż* L; Pierwłze ono/ iż zá lię tylo/ á zá Piotrá Pan Chryftus pobor/ ktory tylo gołpodarze y oycowie czeládni plácili/ dáć kazał. *SkarJedn* 64.

»czeladna izba« (1): Do czeládney izby y do kázdego złożenia/ pilnie tego łtrzedz/ áby łłomy nie nołzono *GostGosp* 22.

»matka czeladna« (2): Małżonká dobrá á pocźciwa. może być łłufznie názywána pánią domu/ y mátką czeládną. *WerKaz* 288 *marg*, 287.

»ociec czeladny« = *dominus*, *pater familias Calep* [szyk 7 : 1] (8): Iezu ktorys przez przekład oycza czeládneho kthory łtrzeze domu łwego od złodzieia/ czuć nas napominał. *TarDuch* B8; *MurzNT* 193v *marg*; *BielKron* 1; To też wiedzcie/ iż gdyby wiedzyał ociec czeládny/ ktoreyby godziny miał przydz złodziey/ pewnieby czuł *RejPos* 344; *RejPosRozpr* c; *SkarJedn* 64; *Calep* 340a, 762a.

»syn czeladny« (1): A yełli go chce myeć gołpodarzem á łynem czeládny/ domá przy łoby nychay go trzyma á báwi *GliczKsiąż* L.

Szereg: »domowy albo czeladni« (1): *Panis cibarius vel secundarius*, Domowy álbo czeládni chleb. *Mącz* 275d.

W przen (1) :

Wyrażenie: »chleb czeladny« (1): Tu chleb plákánia/ chleb czeládny gruby/ y twárdy: á tám zgotowano włzytkie rołkofzy łynowłkie/ y wieczne do wiecznego pokoiu. *SkarKaz* 551b.

2. Odnoszący się do czeladników (2) : A inłfe wistempy czeladne, ktoreby łie yakółzkolwie stoczyły, maiał bycz wedłóg przewinienia od starłłich karane *ListRzeź w.* 40, 11.